

Mérő László

egyetemi tanár

ELTE Pszichológiai Intézet

Kooperáció és versengés egyidejűleg

Óbudai Egyetem, 2017. április 3.

mero.laszlo@ppk.elte.hu

A játék mint modell

A játék:

- önmagában van a jutalma
- kívülről nem motiválható
- nem létfontosságú

Idegélettani kutatások (Grastyán Endre)

Létfontosságú, hogy időnként olyan dolgokat is csináljunk, amelyek nem létfontosságúak

Tisztán kooperatív helyzetek

Még ezek sem annyira egyszerűek!

Szépségverseny

Elveszett gyerek

A szimmetria
felrúgása

Mr és Mrs

Nem őszinte
szavazás

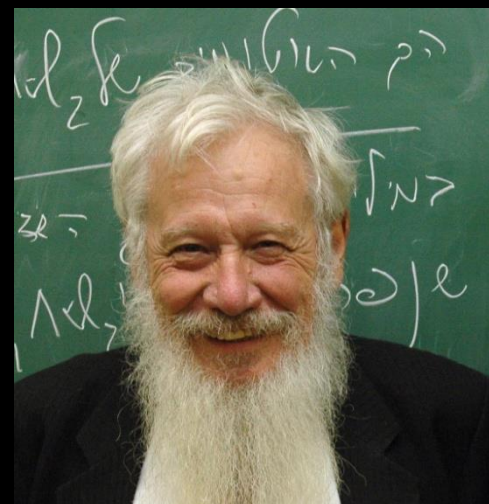
Hajóépítés

Arbitrátori stratégiák

Arbitrátor = választott bíró

A bíró személyében kell megegyezni, és utána az ítélete ellen nincs fellebbezés

Robert Aumann

A játékelmélet tanulsága: Az arbitrátor a tárgyalás egy pontján kizárja a kompromisszumot és közli, hogy a most következő két ajánlat egyike mellett dönt...

Kölcsönös sorsirányítás

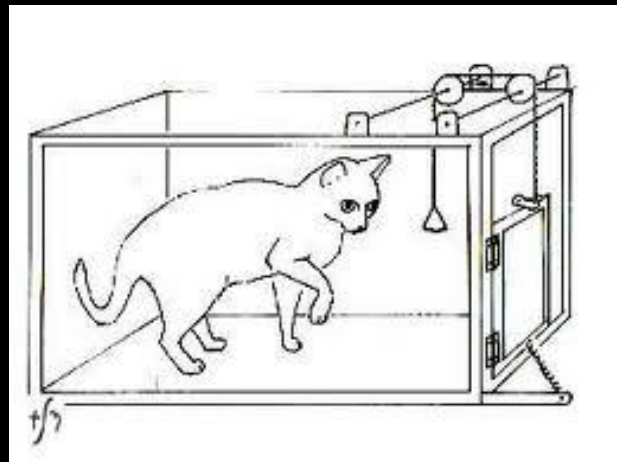
1. Megnyomja a bal vagy a jobb gombot
2. Történik valami jó vagy rossz

Nem tudják, mi a kapcsolat közöttük, azt se, hogy van

Thorndike effektus törvénye

- győztes csapaton ne változtass
  - vesztes csapaton változtass
- nem ennyire durván,
csak a valószínűség nő

A kölcsönös sorsirányítás esetében:

J + J + J + ...

J + J + J + ...

B - J + J + ...

B - J + J + ...

B + B - J + J + ...

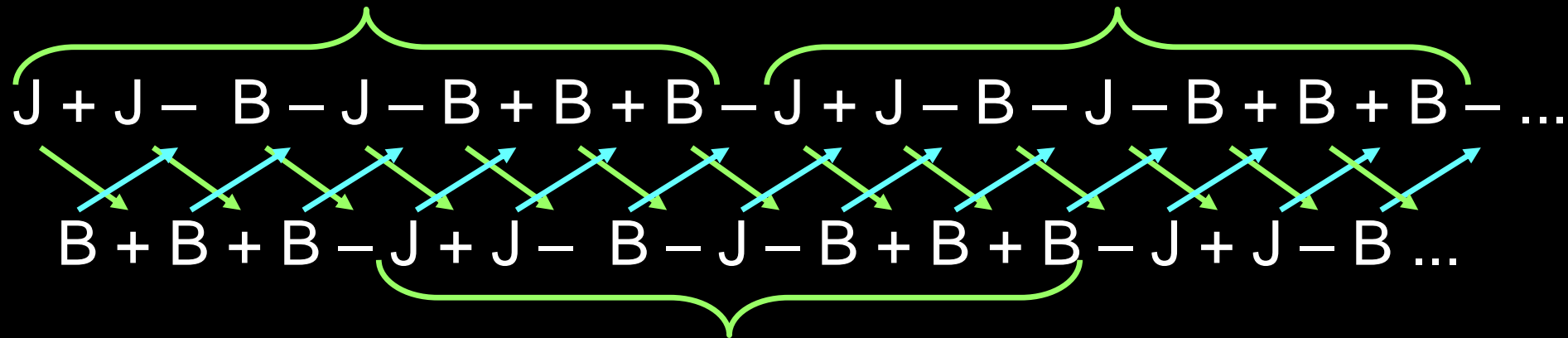
J - B - J + J + ...

Ha nem is ennyire gyorsan, de 50 után stabil kooperáció
Mindig kölcsönös bántás után jön létre a kooperáció

Aszinkron helyzet

Amit nem érzékelhetnek a játékosok: időbeli eltolódás

Thorndike szerint itt:

Elvileg még 50%-nál (a random nyomogatásnál) is több büntetést küldenek egymásnak – és **nincs algoritmus!**

Egy még durvább aszinkronitás:

B + B - J - B + B - J - B ...
- J - B + B - J - B + B + J ...

Kísérleti eredmények

Szinkron helyzetben mindig kialakult a kooperáció
- több mint 90%-ban kölcsönös bántás után

Az aszinkron helyzetben többnyire nem alakult ki
- de két párnál mégis kialakult (kb. 100-ból)
- náluk is kölcsönös bántás után

Miért nem hagyják a rendőrök, hogy a futballhuligánok
jól elverjék egymást...

Az informáltság és a társas helyzet szerepe

Miért ilyen inegzakt a Thorndike-féle
effektus-törvény megfogalmazása

A kijárási tilalom értelme

A versengés javíthatja a kooperációt

Két kávéház a főutcán
Egy halódik, kettő virágzik

Nyuszivadászat

Kooperatív és
kompetitív változat

**Az ellentétes érdekek jelenléte akár javíthatja is
a kooperáció esélyeit és minőségét!**

A pálya és a kispad

Miért nem tudott a mi kedvenc sportágunk igazán gyökeret eresztetni Amerikában?

Csapaton belül:

- Kooperáció azokkal, akikkel együtt vagyunk épp a pályán
- Versengés a kispadon ülőkkel

A foci számukra nem elégé csapatsport!

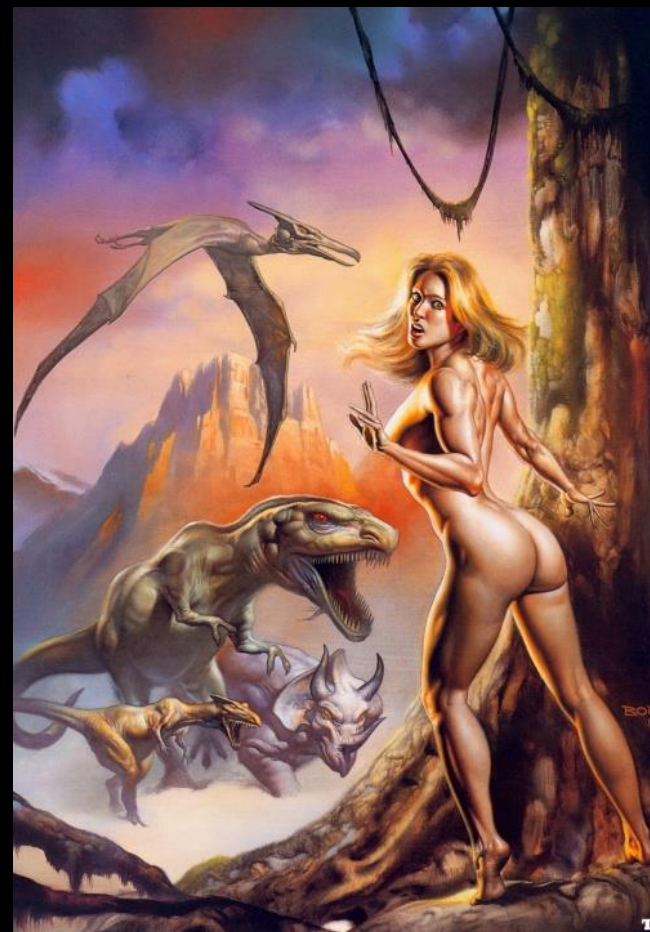

Első látásra kivitelezhetetlen feladatok

„A lehetetlent azonnal szállítjuk, a csodára kicsit várni kell”

Ami ebben segít:

- A szimmetria felrúgása
- Kompromisszum a kompromisszum kizárásával
- Konfliktusok felvállalása
- A gondolkodás szinkronizálása
- Kooperáció és versengés egyidejűleg

Kooperáció és versengés a játékiparban Mattel vs. Hasbro

lányjátékok – fiújátékok

de azért ahol csak lehet, belelépünk a másik piacába is

De: közös fellépés a Facebook-Scrabble ellen

Köszönöm a figyelmet

mero.laszlo@ppk.elte.hu